

מסע החיים

5

OLAMI MENTORSHIP

עֵשֶׂבֶת
מִן הַסּוּמָה

איזהו חכם,
הלומד מכל אדם

איזהו חכם, הלומד מכל אדם - התועלת בללמוד וללמד

חז"ל מלמדים אותנו ש"איזהו חכם, הלומד מכל אדם" – אדם חכם באמת, חי את חייו כשהוא מנסה כל הזמן לצבור תובנות מכל מי שהוא פוגש.

קחו כמה דקות לחשוב על נושא שהייתם רוצים לבקש מהחברותא שלכם להנחות אתכם לגביו... אולי נושא או שניים שאתם מתמודדים איתם. זה יכול להיות משהו מקצועי, אישי, או רחני... זה לא ממש משנה, כל עוד זה רלוונטי ונוגע בכם.

תמיד תלמיד

תענית ז', עמוד א':

“אמר רב נחמן בר יצחק: למה נמשלו דברי תורה כעץ? שנאמר: עץ חיים היא למחזיקים בה - לומר לך, מה עץ קטן מדליק את הגדול, אף תלמידי חכמים קטנים מחזיקים את הגדולים, והיינו דאמר רבי חנינא: הרבה למדתי מרבותי ומחבירי יותר מרבותי יותר מכולן”.

למה לדעתכם התכוון רבי חנינא כשאמר שלמד הכי הרבה מתלמידיו?

להלן סיפור מדהים על אחד מגדולי גאוני התורה של המאות האחרונות:

תלמיד הסתתר פעם בחדר הלימוד של גאון התורה האגדי הרב ברוך בר ליבוביץ, שהיה אחד מחכמי התורה הבולטים והנערצים באירופה במחצית הראשונה של המאה ה-20, כדי לראות ממקור ראשון כיצד הוא מכין את שיעוריו. שיעוריו ושיחותיו של הרב ברוך בר היו כנראה מן הרמה התלמודית הגבוהה ביותר בעולם כולו, והתלמיד היה סקרן לדעת כיצד נסחו שיעורים אלה.

הוא נדהם לשמוע את הרב ברוך בר מתחיל להתכונן על ידי מסירת השיעור בקול כאילו הוא עומד מול אולם מלא. לפתע, הרב ברוך בר עצר ואמר: "...וכאשר אני נותן את ההסבר הזה, תלמידי חיים בוודאי יאתגר אותי בשאלה הבאה, שעליה אשיב בתשובה הבאה... אבל אז תלמידי שמעון יאתגר את מה שאמרתי זה עתה... ואני אשיב...".

הרב ברוך בר המשיך את כל שיחתו בצורה זו, כשהוא מסיים רק כאשר הרגיש שהוא הסביר כראוי את כל תוכן שיעורו.

זהו כוחו של התלמיד!

תובנה מרתקת לגבי התואר "תלמיד חכם" -

בן יהוידע (הרב יוסף חיים מבגדד, נפטר ב-1909) אמר:

"כל חכם נקרא בשם תלמיד חכם, כדי לרמוז שעיקר שלימות חכמתו הוא מכח התלמיד".

חכמי התורה תמיד נודעו בשם "תלמיד חכם". זוהי תזכורת מתמדת לכך שחכמה אמיתית מתעוררת על ידי תלמידיו של האדם.

בואו נהיה מעשיים!

כדי לסייע לכם למקסם את החברותא שלכם, הכנו כמה רעיונות שבהם החברותא שלכם, עשוי לספק לכם ערך אמיתי, בשל גילו ושלב חייו. נסו להגיע ליישום אישי שתוכלו לחלוק עם החברותא שלכם ולהפיק תועלת מהניסיון והמומחיות המקצועיים והאישיים שלו.

1. טכנולוגיה:

הטכנולוגיה מלווה אותנו כמעט בכל תחום – מהרשתות החברתיות ועד כלים פשוטים שעוזרים לנהל זמן ומשימות.

חיטבו על תחום אחד בחיים האישיים או המקצועיים שלכם שבו הטכנולוגיה יכולה להקל או לשדרג את ההתנהלות, ושתפו בכך את החברותא שלכם. הקשיבו לנקודת המבט והרעיונות של החברותא.

שאלת מחשבה:

איך אתם מתמודדים עם שפע המידע, ההתראות והרשתות החברתיות, ובו־זמנית שומרים על מיקוד בדברים שבאמת חשובים לכם?

שאלת מחשבה:

מהי מיומנות אחת שאתם רוצים ללמוד בשנה הקרובה? ולמה?

2. **למידה מהירה:** העולם המשתנה במהירות דורש מיומנות חדשה: למידה מהירה. התנאים משתנים מהר מדי מכדי ללמוד מיומנות אחת ולבלות שנים בפיתוחה. לכן יש ערך עצום לפיתוח המיומנות של למידה והסתגלות מהירה, כך תוכלו לעשות הרבה דברים שונים, ולהתחדש בהתאם לצרכי התקופה.

קראו את הרעיונות מעוררי ההשראה של הרב אליהו דסלר (ליטא, בריטניה וישראל, נפטר ב-1954), בספרו המונומנטלי "מכתב מאלוהו":

„כאשר ברא אלקים את האדם עשהו לנותן ונוטל. **כוח הנתינה** הוא כוח עליון ממידות יוצר הכל ברוך הוא, שהוא מרחם ומיטיב ונותן, מבלי קבל דבר בתמורה - הן לא יחסר לו כלום, ככתוב "ואם צדקת מה תתן לו"... וככה עשה את האדם, ככתוב "בצלם אלקים עשה את האדם", כי יוכל לרחם ולהיטיב וליתן. **אבל כוח הנטילה** הוא אשר יתאווה האדם למשוך אליו את כל הבא בתחומו. כוח זה הוא אשר יקראוהו בני האדם "**אהבת עצמו**", והוא שורש כל הרעות. ויש ... שאוהבים ליטול מבלי שלם בתמורה, כגון אוהבי המתנות והירושות ונטילת הצדקה... גם אלו בנוטלים יחשבו...

שני הכוחות האלה - הנתינה והנטילה - הם שורשי כל המידות וכל המעשים. ויש לך לדעת שאין דרך ממוצע בזה, כי נפש האדם לעולם תשאף לאחד משני הצדדים, ובתשוקת הלב הפנימית אין פשרות.

זה הכלל: אין ממוצע בהתעניינות. נמצא, שבכל מעשה, בכל דיבור ובכל מחשבה, אם לא בנוגע לפנימיות נפשו, מבלי שייכות למציאות מחוצה לו - הנהו אם מתחסד ונותן, או חוטף ונוטל. וכעין זה מובא בחובות הלבבות (שער עבודת האלקים פ"ד) שבפנים הלב אין דבר הרשות, אלא או חובה או איסור."

שאלת מחשבה:

לפי הרב דסלר, אף על פי שכל בני האדם הם לעיתים מקבלים ולעיתים נותנים, במהותם, הם עדיין נחלקים לאחת משתי קבוצות, נותנים ונוטלים.

**לאיזה משני הטיפוסים אתם משתייכים?
נותן? מקבל?**

הרב דסלר כותב שכאשר האלוקים ברא את בני האדם, הוא יצר אותם כשבכוחם גם לתת וגם לקבל... הנתינה היא כוח נעלה; זוהי אחת מתכונותיו של האלוקים עצמו.

לאדם גם ניתנה יכולת נעלה זו של נתינה. "ויברא אלקים את האדם **בצלמו**".

בצד השני עומדת יכולת הקבלה, שבה אדם שואף למשוך אליו את כל מה שבהישג ידו. שני כוחות אלה - נתינה וקבלה - מהווים את השורשים לכל תכונות האופי ולכל המעשים.

ושימו לב: אין דרך אמצע. כל אדם נוטה, ברמה העמוקה ביותר של אישיותו, לאחד משני הצדדים, ובתשוקה הפנימית ביותר של הלב אין פשרות. זהו חוק בסיסי בענין הזה שאין דרך אמצע.

בכל מעשה, בכל מילה, בכל מחשבה... האדם תמיד נוטה או לחסד ולנתינה או לנטילה ולקבלה.

לפני מספר שנים, זוג נשוי ומצליח קיבל לביתם בחור צעיר שהגיע מבית עני עם תיפקוד לקוי. הצעיר התרגל במהירות לחיים במשפחה החדשה, ולתשומת הלב החמה שהזוג הרעיף עליו. ככל שבילה יותר זמן עם משפחתם, הביטחון העצמי שלו גדל וכך גם שמחת החיים שלו.

כשנה לאחר מכן הוריו פגשו את המארחים טובי הלב, והעניקו להם מתנה יקרה המביעה את שמחתם והערכתם על מה שעשו למען בנם. הזוג נבוך מהמתנה. גם כך, הם לא אהבו לקבל מתנות מאף אחד. וחשוב מכך, המתנה הזו עלתה להורים הון תועפות, ואולי אף על חשבון האוכל שלהם.

הם החליטו מיד להחזיר את המתנה לחנות שבה היא נרכשה ולנסות למצוא דרך להחזיר להם את הכסף...

חבר קרוב אמר להם שהוא חושב שהם טועים, ושהם יטיבו יותר עם המשפחה אם יקבלו את המתנה באדיבות.

**שאלת מחשבה:
מה הייתם עושים? ולמה?**

הרב דסלר ממשיך בפרק ב' של קונטרס החסד:

במשא ומתן

"והנה ישאלונו הסוחרים בעלי המשא והמתן: אתם אומרים שאך הנתנה היא הטובה, וכל נטילה היא מידה רעה? הלא בזה תפריעו את כל סדר העולם; הן כל הברואים בראם ה' להיות נותנים ונוטלים כאחת. וככה סידר את עולמו; האם אין האדם כאחד מהם, ולמה לא יטול וגם יתן?"

אבל האמת תורה דרכה, כי גם באלה שני מינים המה: יש אשר יטלו הרבה, ואך מעט יתנו, הלא המה הסוחרים אשר ישתמשו בכל מקרה להרוויח בו, מבלי התחשב אם טרְחָתָם ועבודתם אשר עבדו שווים המה באמת די הריווח אשר ישיגו בתמורתם. גם יתאמצו להנות בכישלון רעיהם וחסרון ידיעתם; האם אין זו גניבת הדעת ורמאות, מבלי הפרש?

וכל שכן, אלה אשר סחרם וקנינם ירבה, ועמל אחרים יאכלו, בנשך ובמרבית; או אלה אשר במחיר קל יעבידו את פועליהם ושכיריהם לעבוד עבורם עבודת פרך; וכן המשעבדים בעמים והרוודים במ בחוזק יד (אף שיועילו לאומתם) הן כל אלה ודומיהם - נטילתם מרובה ונתיתם מועטת."

הרב דסלר ממשיך ושואל -

מכיוון שלא יכולה להיות נתינה בלי שמישהו אחר יקבל את מה שניתן, האם הנתנה עצמה לא מובילה לרע? הרי הנותן הופך את המקבל ללוקח? אם כל בני האדם יהפכו לנותנים, מי יישאר לקבל מהם?

כיצד הייתם פותרים את הדילמה הפילוסופית הזו של הרב דסלר?

יש הבדל גדול בין "מקבל" לבין "לוקח", ובדומה, בין "נותן" לבין "מי שדברים נלקחים ממנו". כדאי להימנע מבלבול בין המושגים הללו. למה לדעתכם התכוון הרב דסלר כאשר הבדיל בין מקבלים לבין לוקחים?

נסו לקשר את המושגים של הרב דסלר לחוויית החברותא הייחודית שלכם.

OLAMMI MENTORSHIP

בהצלחה!

נפגש בס"ד במפגש הבא
בנושא "ערכים"
